

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1969/63

Karar Sayısı:1969/66

Karar günü:25/11/1969

Resmi Gazete tarih/sayı:2.3.1970/13434

İptal dâvası açan : Türkiye İşçi Partisi

İptal dâvasının konusu : Anayasa Mahkemesi kayıtlarına 14/11/1969 gününde geçen dâva dilekçesinde; 12 Kasım 1969 günlü ve 13349 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 68. maddesinin değiştirilmesi ve 11. geçici maddesinin kaldırılması hakkındaki 6/11/1969 günlü ve 1188 sayılı Kanunun Anayasa'nın "Başlangıç" bölümündeki temel ilkelerine, 8. ve 155. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenilmiştir.

İlk inceleme :

Dâva dilekçesine bağlanmış olan Ankara Dokuzuncu Noterliğince 19364 sayı ile onanmış belgeden dâvanın açılmasına Türkiye İşçi Partisi Merkez Yürütme Kurulunun sekiz kişiden kurulu olarak 13/11/1969 gününde yaptığı 40 sayılı toplantıda karar verildiği anlaşılmıştır. Yine aynı noterlikçe 10714 sayı ile onanmış belgeye göre Parti Genel Yönetim Kurulunun, 31/5/1969 gününde yapılan 10. dönem- 3 sayılı toplantıda aldığı kararla "Anayasa'ya aykırı kanunların iptali hakkında Anayasa Mahkemesinde dâva açılması" için Merkez Yürütme Kuruluna verilmiş bir genel yetki vardır. Şu durum karşısında ortaya çözümlenmesi gereken bir yetki sorunu çıkmaktadır.

Yetki sorunu :

Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri hakkındaki 44 sayılı Kanunun 25. maddesinin birinci fıkrasının 1 sayılı bendine göre, son milletvekili genel seçimlerinde muteber oy sayısının yüzde onunu alan veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsilcisi bulunan bir siyasî partinin tüzüğü uyarınca, en yüksek merkez organının, bir kanun veya yasama meclisi içtüzüğü aleyhine Anayasa'ya aykırılık nedeniyle iptal dâvası açılmasına, en az üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alacağı karar üzerine, partinin genel başkanı veya vekil dâvayı açar.

Burada üzerinde durulması gereken sorun, Anayasa Mahkemesinde İşbu dâvanın açılması konusunda karar almış bulunan Türkiye İşçi Partisi Merkez Yürütme Kurulunun, partinin (tüzüğüne göre) en yüksek merkez organı olup olmadığıdır.

Türkiye İşçi Partisi Tüzüğü'nün 18. maddesinde görevleri sınırlanarak sayılan ve Genel Yönetim Kurulu adına hareket edeceği belirtilen Merkez Yürütme Kurulu, aynı tüzüğü'nün 17. maddesine göre, 12 asıl üye ile genel başkandan kurulur ve Genel Yönetim Kurulunun iki toplantısı arasında parti işlerini yürütür.

Türkiye İşçi Partisinin en yüksek merkez organı, parti tüzüğü'nün 14. ve 15. maddeleri uyarınca, Genel Yönetim Kuruludur. Çünkü tüzüğü'nün 15. maddesine göre "Genel Yönetim Kurulu, iki büyük kongre arasında parti tüzük ve programına ve büyük kongre kararlarına uymak şartıyla, partiyi ilgilendiren hususlarda karar almak yetkisine sahiptir."

Öte yandan 648 sayılı Siyasal Partiler Kanununun, siyasî partilerin merkez karar organları kuruluşu biçimlerini ve görevlerini belirten 11. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında "iki genel kongre arasında parti tüzük ve programına ve genel kongre kararlarına uymak şartıyla, partiyi

Esas Sayısı:1969/63
Karar Sayısı:1969/66

ilgilendiren hususlarda karar almak" yetkisinin merkez karar organlarına ait bulunduğu ve bu organların üye sayısının 15 kişiden az olamayacağı hükme bağlanmıştır. Bu hükme göre de ölçüldükte Türkiye İşçi Partisinin en yüksek merkez organının, 13 kişiden kurulu olan Merkez Yürütme Kurulu değil, 41 kişiden kurulu olan Genel Yönetim Kurulu olduğu ortaya çıkar. Esasen Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu Anayasa Mahkemesinde iptal dâvası açmak konusunda da en yüksek merkez organı olarak kendisinin yetkili bulunduğunu kabul ettiği içindir ki, yukarıda değinilen Ankara 9. Noterliğince 10714 sayılı ile onanmış, belgede saptandığı gibi, "Anayasa'ya aykırı görülecek kanunların iptali hakkında Anayasa Mahkemesinde dâva açılması" için Merkez Yürütme Kuruluna genel nitelikte bir yetki vermek gereğim duymuştur. Ancak, dâva konusu 1188 sayılı Kanun açıkça belirtilmediğine ve esasen karar tarihinden çok sonra çıkan kanunun kararda öngörülmesi düşünülemediği için bunun 44 sayılı Kanunun 25. maddesinin ortaya koyduğu anlamda ve şart kıldığı nitelikte bir karar olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

Şu duruma göre açılan dâva kanunca yetkili organın kararına dayanmamakta ve bu nedenle de yetki yönünden reddi gerekmektedir. Başkan Vekili Lûtfi Ömerbaş ve üyelerden Fazlı Öztan, Hakkı Ketenoglu ve İhsan Ecemiş Merkez Yürütme Kurulunun dâvayı açmağa yetkili bulunduğunu ileri sürerek bu görüşe katılmamışlardır.

Sonuç :

Yukarıda ayrıntılarıyla belirtildiği üzere açılışı 44 sayılı Kanunun 25. maddesi hükümlerine uymayan dâvanın, açanın yetkisizliği yönünden, reddine Başkan Vekili Lûtfi Ömerbaş ve Üyelerden Fazlı Öztan, Hakkı Ketenoglu ve İhsan Ecemiş'in karşı oylarıyla ve oyçokluğu ile 25/11/1969 gününde karar verildi:

Başkanvekili Lûtfi Ömerbaş	Üye Ahmet Şeref Hocaoglu	Üye Fazlı Öztan	Üye Celalettin Kuralmen
Üye Hakkı Ketenoglu	Üye Sait Koçak	Üye Avni Givda	Üye Muhittin Taylan
Üye Şahap Arıç	Üye İhsan Ecemiş	Üye Ahmet Akar	Üye Halit Zarbun
Üye Ziya Önel	Üye Mustafa Karaoglu	Üye Muhittin Gürün	

Esas Sayısı:1969/63
Karar Sayısı:1969/66

KARŞI OY YAZISI

Türkiye İşçi Partisi Tüzüğü'nün hükümlerine göre Genel Yönetim Kurulunun verdiği yetkiye dayanarak, Merkez Yürütme Kurulunca verilen karar gereğince açılan bu dâvanın yetkili olarak açılmış bulunduğu düşüncesiyle kararın bu yöne kin bölümüne katılmıyorum.

Üye

İhsan Ecemiş